

Fərqanə QASIMOVA

AMK-nın doktorantı, Əməkdar artist
Ünvan: Yasamal r, Ə.Ələkbərov küç. 7
E-mail: fargana20@yahoo.com

ALİM QASIMOVUN REPERTUARINDAKI ŞİKƏSTƏLƏR

***Xülasə:** Təqdim edilən məqalədə görkəmli xanəndə, xalq artisti, professor Alim Qasimovun repertuarında olan “Kəsmə şikəstə”, “Qarabağ şikəstəsi”, “Şirvan şikəstəsi” və “Naxçıvan şikəstəsi” kimi zərbi muğamlara diqqət yetirilir. Burada adı çəkilən şikəstələrin təxmini yaranma tarixi, etimologiyası və morfolojiyası araşdırılır, eyni zamanda Güneyli-Quzeyli Azərbaycanda aşığı yaradıcılığında yayılmış mövcud şikəstələrin siyahısı ilk dəfə nəzərə çatdırılır.*

***Açar sözlər:** Alim Qasimov, xanəndə, şikəstə, etimologiyası və morfolojiyası*

Azərbaycanda şikəstə janrı geniş yayılmışdır. Öncə qeyd edək ki, şikəstələr əsasən aşığı yaradıcılığının məhsuludur. Şikəstə mövzusunda çoxlu sayda araşdırmalar mövcuddur (1; 4; 6; 7, 8; 11; 12). Məqsədimiz Alim Qasimovun repertuarında xüsusi mövqedə olan şikəstələrin etimologiya və morfolojiyasını araşdırmaqdır.

Sənətsünashlıq elmləri doktoru, professor Abbasqulu Nəcəfzadənin araşdırmalarına əsasən Güneyli-Quzeyli Azərbaycan ərazisində 40-dan artıq şikəstədən istifadə olunur:

1. “Badamı şikəstə”
2. “Bakı şikəstəsi” (“Kəsmə şikəstə”)
3. “Bayatı şikəstə”
4. “Bəylər şikəstəsi”
5. “Cığdançıxmaz şikəstə”
6. “Çoban şikəstəsi”
7. “Dərbənd şikəstəsi”
8. “Dilqəmi şikəstə” (“Dilqəm şikəstəsi”)
9. “Döymə şikəstə”
10. “Əhməd şikəstəsi” (“Əhmədi şikəstə”)
11. “Gəncə şikəstəsi”
12. “Xalxalı şikəstə”
13. “Xaric şikəstə”
14. Xızı şikəstəsi (Mərsiyə-zikri)
15. “Kəllə şikəstəsi”
16. “Kərəm şikəstəsi” (“Kərəmi şikəstə”; “Atlı Kərəm”)

17. “Koroğlu şikəstəsi”
18. “Qarabağ şikəstəsi”
19. “Qaradağ şikəstəsi”
20. “Qazax şikəstəsi”
21. “Qədim şikəstə” (“Köpəyi şikəstə”; “Köpək şikəstə”; “Qocaman şikəstə”)
22. “Qobustan şikəstəsi” (“Qobustanı şikəstə”)
23. “Quba şikəstəsi”
24. “Məryəmoğlu şikəstə”
25. “Mirzəcanı şikəstə”
26. “Ney şikəstəsi”
27. “Orta şikəstə”
28. “Peyvəndi şikəstə”
29. “Salyanı şikəstə”
30. “Saritorpaq şikəstəsi”
31. “Şəkəroğlu Kərim şikəstəsi”
32. “Şikəstə”
33. “Şikəsteyi-fars”
34. “Şirvan şikəstəsi”
35. “Turabı şikəstə”
36. “Urmu şikəstə”
37. “Vəlicanı şikəstə”
38. “Zarıncı şikəstə”
39. “Zəncançay şikəstəsi”
40. “Zil şikəstə”

Təxmini yaranma tarixi. Şikəstələrin (sığışda adı ilə) yaranma tarixi ulu ozan-aşıq sənəti qədər çox qədimdir. Sırr deyil ki, ilkin şikəstələrin yaradıcısı məhz adları bizə bəlli olmayan ozanlardır. Sonralar həmin şikəstələrin bir qismini xanəndələr də böyük həvəslə ifa etmişlər. Deyildiyi kimi, şikəstə janrı ozan-aşıqlara məxsus olsa da, xanəndələrə bu şikəstələrin muğam sənətində də ifa edilməsinə yasaq qoyulmur. Alim Qasimovun da repertuarındakı Şirvan şikəstəsi erkən dövr yaradıcılığında məhz aşiq üslubunda ifa edilirdi (22).

Sonrakı dövrlərdə ortaya çıxmış bəzi şikəstələrin adlarından onların müəllifi bəlli olur. Bəzi şikəstələrin müxtəlif qaynaqlarda kimlər tərəfindən bəstələndiyi də məlumdur. Məsələn, “Bəylər şikəstəsi” – Aşıq Bəylər Qədirova (1914–1991), “Dilqəmi şikəstə” – Aşıq Yəhya bəy Dilqəmə (1830–1865), “Əhməd şikəstəsi” – Aşıq Əhməd Rüstəmov (1920–2008), “Xızı şikəstəsi” – Xızidan olan Aşıq Şıxmırhüseynə (1876–1918), “Kərəm şikəstəsi” – Aşıq Kərəmə (XVI əsr), “Koroğlu şikəstəsi” – Xalq qəhrəmanı Koroğluya (XVI əsr), “Məryəmoğlu şikəstə” – Aşıq Məryəmoğluna; “Mirzəcanı şikəstə” – Aşıq Mirzəcana (1797–1851), “Naxçıvan şikəstəsi” – bəstəkar Nazim Quliyevə; “Şəkəroğlu Kərimi şikəstəsi” – Zurnaçalan Şəkəroğlu Kərimə, “Turabı şikəstə” –

Zurnaçalan Turaba, “Vəlicanı şikəstə” – Aşıq Vəlicana məxsusdur. Bir sıra digər şikəstələrin adlarından isə hansı bölgədə icad edildikləri öz təsdiqini tapır.

Etimologiyası. Elmi ədəbiyyat və lüğətlərdə şikəstənin sözaçımı, adının mənasının izahı fərqli şəkillərdə təqdim olunur. Məsələn, “Klassik Azərbaycan ədəbiyyatında işlənən ərəb və fars sözləri lüğəti” kitabında şikəstənin fars sözü olduğu bildirilir. Burada həmin sözün bir neçə mənada izahı verilir: 1. qırılmış, sınımış; 2. Üzgün, əldən düşmüş; 3. qəlbi qırılmış; incimiş; 4. solğun, solmuş; 5. əyilmiş, əyri; 6. sürətlə yazılan xəttin adı; 7. Klassik Azərbaycan muğamlarından birinin adı [5, s. 329]. Amma görkəmli və həmişəcavan şair Mikayıl Müşfiqin (1908–1938) bibisi oğlu Azərbaycan SSR-in ilk hərbi komissarı olmuş, folklorşünas Əli-hüseyn Dağlı (1898–1981) şikəstə sözünün prototipi – “sığışda”nın xalis Oğuz türkcəsində olduğunu yazır. Onun fikrincə, qədimdə müharibələrdə, savaşlarda yaralanan döyüşçülərə “sığışda” demişlər [2, s.162-163]. Türklər döyüşlərdə əsir düşmüş yaralanmış rəqiblərinə qarşı amansız rəftar etməmiş, onlara insani münasibət bəsləmişlər. Bu əsirləri müalicə etdirmiş və bizim əsirlərlə dəyişmişlər. Rəqib əsirlər ölkələrinə qayıtdıqdan sonra bildirirlər ki, türklər bizi, yəni yaralı əsirləri sığışda adlandıırırdılar. Beləliklə, ehtimal etmək olar ki, arxaik sözumüz olan sığışda farsların dilində fonetik dəyişikliyə uğrayaraq “şikəstə”yə çevrilmişdir. Xatırladaq ki, bir çox türk sözləri (bozorg – böyük, kereşmə – kirişmə, o cümlədən şikəstə – sığışda və s.) farsların dilinə keçərək fonetik dəyişikliyə uğramış və lüğətlərə onlara aid edilən söz kimi düşmüşdür.

Morfologiyası. Şikəstələr hamısı bir qayda olaraq hər hansı muğamın ahəngi və kökü əsasında qurulur. Bu şikəstələr quruluş baxımından eynilik təşkil etsələr də, temp, ritm və ölçü baxımından fərqlənir.

Hər bir zərbi muğam ritmin müşayiəti ilə ifa olunur, yəni onların melodiyası pyes kimi dəqiq ritmlə çalınır. Adətən, zərbi muğamlar (“Heydəri” istisna olmaqla) vokal hissə ilə, yəni oxunmaqla tamamlanır (11).

Zərbi muğamlarda araçalğı, aparıcı və leytmotiv kimi hissələr vardır. Araçalğı zərbi muğamların (eləcə də təsnif və mahnıların) başlanğıcında bəndlərarası (kupletləri) çalınan instrumental melodiya deyilir. Xanəndələrin müşayiətində müəyyən boşluqları (pauzaları) doldurmaq üçün işlədilən bütün muğam cümlələri, epizodlar, gəzişmələr də araçalğı adlanır. Instrumental epizodlar, yəni araçalğılar melodik cəhətdən müxtəlif olur və onların konkret musiqi intonasiyaları dəqiq ritm çərçivəsində çalınır. Leytmotiv hissədən öncə müxtəlif araçalğılar ifa edilir, sonluqda leytmotiv hissə çalınır. Bəzən vokal-muğam partiyalarından sonra növbələşmə əsasında ifa edilən instrumental araçalğılarda leytmotiv hissə müstəqil şəkildə səsləndirilir.

Dahi Üzeyir bəy Hacıbəyli “Azərbaycan musiqi həyatına bir nəzər” adlı məqaləsində şikəstələri aşıq dəstəsinin dəstgahı hesab edir. O, yazır: “Şikəstə və bayatıya aşıq dəstəsinin dəstgahı demək olar, çünki bu növ musiqi təğənnisi əsl onların sənətidir; şikəstə və bayatını çox vaxt çöllərdə, meşələrdə, qəraz, ev xari-

cində oxuyarlar; bunlardan şikəstə, seğah, bayatı da “qatar” dəstgahları pərdələ-rindəndir” [3, s. 379].

Yuxarıda 41 şikəstənin adını nəşr olunmuş qaynaqlardan əldə edərək onla-rın siyahısını latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasının sıralanması üzrə (“A”-dan “Z”-yə) təqdim etmişik. Bu şikəstələrin heç də hamısı Alim Qasimovun repertua-rında yer almamışdır. Məqalədə əsasən dünya şöhrətli xanəndə Alim Qasimovun ifa etdiyi “Kəsmə şikəstə” (15; 16; 17), “Şirvan şikəstəsi” (20; 21; 22) və “Qara-bağ şikəstəsi”ndən (18; 19) bəhs edəcək, eyni zamanda Alim Qasimovla ilk dəfə birgə ifa etdiyimiz “Naxçıvan şikəstəsi” haqqında bilgi verəcəyik.

Tarixən Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində muğam məclisləri keçirilmiş-dir, amma heç şübhəsiz ki, ən böyük üç muğam məclisi Bakı (Abşeron), Şuşa (Qarabağ) və Şamaxıda (Şirvan) fəaliyyət göstərmişdir. Bu məclislərin hər biri-nin özünəməxsus şikəstələri olub və həmin şikəstələr ifaçılıq xüsusiyyətlərinə görə bir-birindən fərqlənir.

“**Kəsmə şikəstə**” zərbi muğamı E mayəli seğah məqamının ahəngi, kökü əsasında qurulub. Tempi orta, yəni *moderatodur*, ölçüsü isə 4/4-dür. Sənətşünas-lıq elmləri doktoru, professor Ramiz Zöhrabov (1939–2017) və Faiq Çələbiyev bu şikəstənin rondo formasına malik olduğunu yazır [11, s. 337; 12].

“Kəsmə şikəstə” orta registrdə ifa olunur. Abşeron əhli şeirə, poetik mətnə böyük dəyər verdiyindən, bu şikəstədə zil tonlu frazalardan istifadə olunmur. Ya-nıqlı şəkildə tələffüz edilən sözlər xanəndə tərəfindən dinləyiciyə aydın şəkildə çatdırılır. Təsadüfi deyildir ki, görkəmli muğam bilicisi və ifaçısı, Xalq artisti Əlibaba Məmmədov (1930–2022) da muğam ifaçılığında sözə musiqidən daha üstün qiymət verirdi.

“Kəsmə şikəstə”nin “Bakı şikəstəsi” olması barədə elmi mübahisələr mövcud-dur (7; 9; 14). A.Nəcəfzadə iddia edir ki, “Kəsmə şikəstə”nin tarixi adı “Bakı şikə-stəsi” olub. Onun fikrincə “Bakı şikəstəsi” zərbi muğamı da digər şikəstələr kimi aşiq yaradıcılığının məhsuludur. Xatırladaq ki, “Bakı şikəstəsi” haqqında A.Nəcəfzadə-nin tədqiqatlarında daha tez-tez rastlaşırıq [8; 9; 10, s. 94, 95, 98, 99, 105, 114]. O, bildirir ki, bu məsələ yeni deyil, başda Məşədi Məlikməmməd olmaqla (1938–1909) Mansurovların rəhbərlik etdikləri Abşeron muğam məclislərində, Əlihüseyn Dağlı-nın əlyazmalarında, 1954-cü ildə Türkiyə mətbuatında Əziz Özərin, görkəmli musi-qişünaslar – Məmmədsaleh İsmayılovun (1912–1994), Ramiz Zöhrabovun (1939–2017), Faiq Çələbiyevin (1948–2020), ustad tarçalan Əməkdar artist Valeh Rəhimo-vun məqalələrində haqqında danışdığımız şikəstənin gerçək adının “Bakı şikəstəsi” olduğu iddia edilir. Bu fikrə etiraz edənlər də var. R.Musazadə öz fikirlərini “Kəs-mə-şikəstə zərbi muğamı barədə deyəcəklərimiz” adlı məqaləsində (7) izhar edib.

Deyildi ki, seğah məqamı əsasında ifa olunduğundan “Kəsmə şikəstə” də bu muğamın emosional xarakterini yaradır. Yəni dinləyicidə qəm-qüssə, kədər ovqatı oyadır.

“Şirvan şikəstəsi” zərbi muğamı “Segah”ın ahəngi, kökü əsasında qurulub. Orta tempdə (*moderato*) ifa edilən “Şirvan şikəstəsi”nin ölçüsü 4/4-dür. Bu zərbi muğam tarın E (fortepianoda Dis) səşində ifa olunur və şeirin qoşma növü ilə oxunur. Bəzən “Şirvan şikəstəsi”ni “Bəstə-Nigar” şöbəsinin çalarları ilə də oxuyurlar. Bu zaman “Şirvan şikəstəsi” çahargah məqamının səşdüzümünə uyğun şəkildə ifa edilir.

“Şirvan şikəstəsi”nin musiqi materialı isə “Kəsmə şikəstə” və “Qarabağ şikəstəsi” arasında sanki bir körpü salır. Yəni xanəndə “Şirvan şikəstəsi”ni öncə orta registrdə, daha sonra isə zildə “Manəndi-Müxalif” şöbəsinə oxuyaraq öz səş imkanlarını nümayiş etdirir. Göründüyü kimi, “Kəsmə şikəstə”də zil səşlər yoxdur. “Şirvan şikəstəsi”ndə orta və zil səşlərdən istifadə olunur. “Qarabağ şikəstəsi”ndə isə bəm səşlər ümumiyyətlə yoxdur, bu muğamın öhdəsindən yalnız zil tessaturalı xanəndələr gələ bilər.

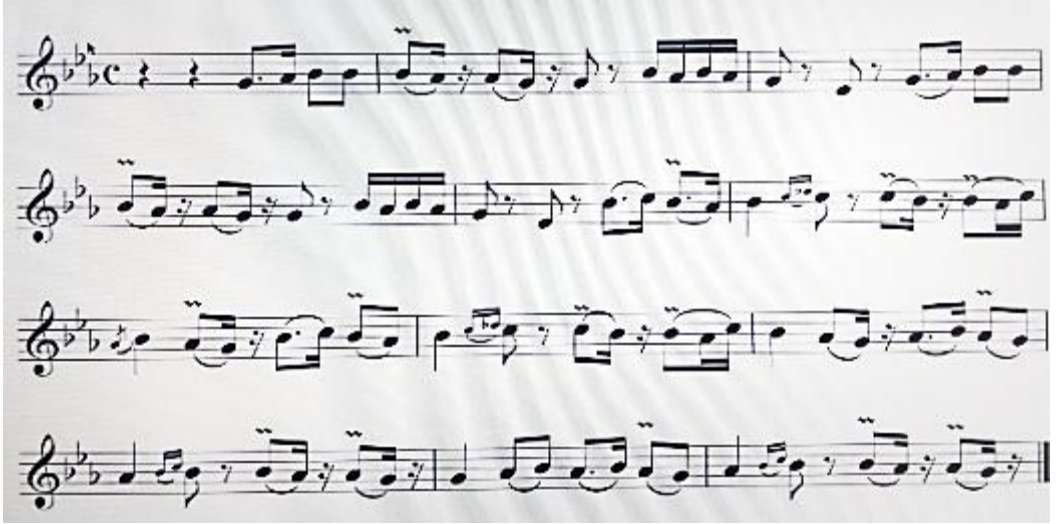
Adından bəlli olduğı kimi, “Şirvan şikəstəsi” “şirvanlılara məxsus şikəstə” mənasını bildirir. “Şirvan şikəstəsi” dinləyicidə vətənpərvərlik, el-obaya, torpağıbağıllıq hissləri aşıl原因. “Şirvan şikəstəsi” nisgilli havadır, xarakter etibarilə inilti, şikayətli müraciət bildirən kövrək muğamdır.

“Qarabağ şikəstəsi” də segah məqamının ahəngi, kökü əsasında qurulub. *Allegro moderato* tempində ifa edilən “Qarabağ şikəstəsi”nin ölçüsü 2/4-dir, vokal-muğam partiyalarından sonra növbələşmə əsasında melodik cəhətdən müxtəlif olan araçalışlar, yəni instrumental epizodlar çalınır.

İfa baxımından “Qarabağ şikəstəsi”ndə “Kəsmə şikəstə”nin tam əksini görürük. Xanəndə bu zərbi muğamı çox zildə ifa etdiyindən sözlər bir qədər çətin anlaşılır. Bunun bir səbəbi də müasir ifaçılıqda həmin Zərbi muğam marşvarı ifa edildiyindən öz şikəstə xarakterini itirməsidir. Dahi Ü.Hacıbəylinin şur məqa-

mında bəstələdiyi “II Fantaziya” əsərində biz əsl “Qarabağ şikəstəsi”nin ritmini və naləli ifasını fraqment şəklində eşidə bilirik. Bu zərbi muğam aşıq yaradıcılığının məhsuludur və poetik mətnini bayatılar təşkil edir.

Üzeyir Hacıbəyli – Xalq çalğı alətləri orkestri üçün II fantaziya

“Qarabağ şikəstəsi” A (fortepianoda Gis) mayəli segah məqamında ifa olunur. Bəzən yanlış olaraq Qarabağ sözünün izahının “qara rəngli bağ” olduğunu bildirirlər. Qara sözü dilimizdə rəngdən başqa bir çox mənalarda da işlədilir: böyük, geniş, hay-küylü (qonaq-qaralı), qışqırıqlı (qara-qışqırıq), qorxulu, həyəcanlı (qara basma) və s. Qarabağ sözünün bir mənası da böyük, geniş bağları olan, daha dəqiqi, ucu-bucağı görünməyən yaşıllıq ərazi deməkdir.

Dinləyicidə bu zərbi muğam vətənə, torpağa sevgi və məhəbbət hissləri aşılayır. Haqqında geniş danışdığımız bu üç şikəstə və daha bir neçə şikəstə Alim Qasimovun repertuarında əhəmiyyətli yer tutur. Lakin daha bir şikəstənin - bəstəkar yaradıcılığı olan “Naxçıvan şikəstəsi” üzərində dayanmaq istərdik.

“Naxçıvan şikəstəsi”nin bəstəkarı müasirimiz Əməkdar incəsənət xadimi Nazim Quliyevdir. Adından görüldüyü kimi, şikəstə Azərbaycanın ən qədim bölgələrindən biri olan Naxçıvana həsr edilmişdir. “Naxçıvan şikəstəsi”nin ilk ifaçıları Xalq artisti Alim Qasimov və onun qızı, Əməkdar artist Fərqanə Qasimova olmuşlar.

“Naxçıvan şikəstəsi” zərbi muğamı G mayəli şur məqamının ahəngi, kökü əsasında qurulub. *Allegretto* (bəzən *moderato assai*) tempində ifa edilir, ölçüsü 2/4-dir (bəzən 6/8 ölçüdən istifadə olunmuşdur). Digər zərbi muğamlarda olduğu kimi, “Naxçıvan şikəstəsi”ndə də vokal-muğam partiyalarından sonra növbələş-

mə əsasında melodik cəhətdən müxtəlif olan araçalğılar, yəni instrumental epizodlar çalınır.

Şikəstələrin quruluşuna diqqət yetirdikdə onların hər hansı bir muğam üzərində ifa edildiyinin şahidi oluruq. Lakin araçalğı melodiyların bir çoxu yaxın keçmişdə bəstələnmişdir. Bu baxımdan bəstəkar Nazim Quliyev də “Naxçıvan şikəstəsi”nin melodiylarını yazarkən şikəstələrin ümumi quruluşunu nəzərə almışdır. Bəstəkar ilə yanaşı, muğamın uğurlu alınmasında daha iki qüdrətli sənətkarın – Alim Qasimovun və Fərqanə Qasimovanın böyük xidmətləri olmuşdur. Məhz onların peşəkarlığı sayəsində “Naxçıvan şikəstəsi” həyata vəsiqə almışdır. Burada onu da bildirməliyik ki, istənilən bəstəkar yazdığı hər hansı əsərinin sevilməsindən ötrü onun ilk ifaçısının A.Qasimov olmasını arzulayır.

Nəticə olaraq məqalədə dünya şöhrətli xanəndə, Xalq artisti, professor A.Qasimovun repertuarında olan “Kəsmə şikəstə”, “Qarabağ şikəstəsi”, “Şirvan şikəstəsi” və “Naxçıvan şikəstəsi” kimi zərbi muğamlara diqqət yetirilir. Adı çəkilən şikəstələrin təxmini yaranma tarixi, etimologiyası və morfologiyası tədqiq olunur.

ƏDƏBİYYAT:

1. Cabbarov E. Azərbaycan ifaçılıq sənətinin inkişafında şikəstələrin rolu. // “Konservatoriya” jurnalı, 2015-2, s.11-17. URL:<http://konservatoriya.az/?p=1186>
2. Əlihüseyn Dağlı (Həmidov Ə.H.). Ozan Qaravəli. (I kitab). B.: MBM, 2006, 192 s. (kitab müəllifin AMEA M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda C-1021/9974 şifrəsilə qorunan əlyazması əsasında A.Nəcəfzadə tərəfindən tərtib edilib və nəşr olunmuşdur).
3. Hacıbəyli Ü.Ə. Seçilmiş əsərləri / Ü.Ə.Hacıbəyli. B.: Şərq-Qərb, 2005, İki cildə, II c. 456 s.
4. Köçərli İ.T. Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığında şikəstə. B.: Tural, 2003, 124 s.
5. Klassik Azərbaycan ədəbiyyatında işlənən ərəb və fars sözləri lüğəti. Tərtibçilər: Abdullayev B.M., Əsgərli M.Ə., Zərinəzadə H.H. İki cildə, II c. B.: Şərq-Qərb, 2005, 472 s.
6. Quluzadə T., Atakişiyeva K. Şirvan şikəstəsi aşığı və xanəndə ifaçılığında. //“Konservatoriya” jurnalı, 2015-3, s. 129-133 URL: <http://konservatoriya.az/?p=1197>
7. Musazadə R.M. Kəsmə-şikəstə zərbi muğamı barədə deyəcəklərimiz. // “Konservatoriya” jurnalı, 2016-1, s.19-26. URL:<http://konservatoriya.az/?p=1509>
8. Nəcəfzadə A.İ. Bir daha zərbli muğamlar haqqında. // Azərbaycan muğamşünaslığı: problemlər, perspektivlər (AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutu). B.: Təknur, 2015, s. 385-406.
9. Nəcəfzadə A. Yetərincə mütaliə etməliyik. //“Konservatoriya” jurnalı, 2016-3, s.95-104 URL: <http://konservatoriya.az/wp-content/uploads/2016/09/Konservatoriya-2016-3-95-104.pdf>
10. Nəcəfzadə A.İ., Məmmədəliyev V.M. Muğam. Ali musiqi məktəbləri üçün dərs vəsaiti. B.: Ecoprint, 2017, 160 s.

11. Zöhrabov R.F. Zərbi muğamlar (musiqi-nəzəri tədqiqat). B.: Mars-Print, 2004, 406 s.
12. Челебиев Ф.И. Зерби мугам – азербайджанское рондо. / Исторические взаимосвязи музыкальных культур. Сборник научных трудов. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургская Государственная Консерватория им. Н.А.Римского-Корсакова, 1992, с.74-91.
13. Televeriliş: “Kəsmə şikəstə” sehri. 7 iyul 1997-ci il, Vahid Poeziya Evi, xronometraj 60 dəqiqə, Tədbiri AzTV “Xalq” qəzeti ilə birgə hazırlayıb.

Saytoqrafiya:

14. “Kəsmə şikəstə, yoxsa Bakı şikəstəsi?” URL:<http://konservatoriya.az/?p=2270>
15. Alim Qasimov - Kəsmə Şikəstə - Bakı Şikəstəsi (Kürdəxanıda lentə alınıb) URL:<https://www.youtube.com/watch?v=Y9Knd9mDRUs>
16. Alim Qasimov. Kəsmə şikəstə (Sintez) URL:<https://www.facebook.com/watch/?v=484247461775751>
17. Alim Qasimov- Kəsmə şikəstə URL:<https://www.facebook.com/watch/?v=734655663393186>
18. Alim Qasimov Qarabag shikestesi URL:https://www.youtube.com/watch?v=rEmnF3_-K_4
19. Alim Qasimov və Fərqanə Qasimova - «Qarabağ şikəstəsi» URL:<https://www.facebook.com/watch/?v=811162699829089>
20. Alim Qasimov - Şirvan Şikəstəsi URL:<https://www.youtube.com/watch?v=TzcTrA004F8>
21. Alim Qasimov — Şirvan Şikəstəsi URL:https://www.youtube.com/watch?v=Ky_5Kw36bos
22. Alim Qasimov, Şirvan Şikəstəsi Aşıq havası (1988) URL:<https://www.youtube.com/watch?v=ob27XgZ3Ehs>

Фаргана ГАСЫМОВА

Заслуженный артист, докторант АНК

ОБРАЗЦЫ ЖАНРА ШИКЭСТЕ В РЕПЕРТУАРЕ АЛИМА ГАСЫМОВА

***Резюме:** В представленной статье рассматриваются ударные мугамы из репертуара выдающегося певца, народного артиста, профессора Алима Гасымова, такие как «Кесме шикестаси» («Бакы шикестаси»), «Карабах шикестаси», «Ширван шикестаси» и «Нахчыван шикестаси» В ней рассматривается примерная история, этимология и морфология вышеперечисленных шикесте, а также перечень существующих шикесте в ашугском искусстве Южно-Северного Азербайджана.*

***Ключевые слова:** Алим Гасымов, ханендэ, жанр шикесте, история примерного возникновения, ее этимология и морфология*

Fargana GASYMOVA

Doctoral student of AMK, Honored Artist

SHIKESTA IN THE REPERTOIRE OF ALIM GASIMOV

Summary: *The presented article focuses on percussion mughams such as “Kesme shikesta” (“Baku shikestasi”), “Karabakh shikestasi”, “Shirvan shikestasi” and “Nakhchivan shikestasi” in the repertoire of prominent singer, People's Artist, Professor Alim Gasimov. It examines the approximate history, etymology and morphology of the above-mentioned shikestas, as well as the list of existing shikestas in the ashug art of South-North Azerbaijan.*

Keywords: *Alim Gasimov, singer, shikesta genre, approximate history, etymology and morphology*

Rəyçilər: sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, professor Malik Quliyev;
sənətşünaslıq elmləri doktoru, professor Aytac Rəhimova